Kielten tarjonta laajemmaksi korkeakoulujen yhteistyöllä

KiVAKO-hanke yhtenä ratkaisuna

Korkeakoulujen kieliopintojen tarjontaan tarvitaan uudenlaisia ratkaisuja, jotta valmistuvien opiskelijoiden kielitaito saadaan vastaamaan työelämän tarpeita. Näitä ratkaisuja tuotetaan Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa KiVAKO-hankkeessa (Kielivarannon vahvistaminen korkeakouluissa), jossa kahdeksan suomalaista yliopistoa ja 18 ammattikorkeakoulua tekevät yhteistyötä. Hankkeen tulokset vahvistavat ja monipuolistavat suomalaisten korkeakoulujen kielivarantoa vieraiden kielten opetusta digitalisoimalla. Tavoitteena on varmistaa vähemmän opiskeltujen vieraiden kielten monipuoliset opiskelumahdollisuudet Suomessa myös tulevaisuudessa. Hanke alkoi syksyllä 2018 ja jatkuu heinäkuun 2021 loppuun.

UniTandem perustuu non-formaaliin, pareittain tapahtuvaan virtuaaliseen kielenoppimiseen ja vertaisopettamiseen.

Yli 80 kieltenopettajaa kehittää hankkeessa vieraiden kielten opintopolkutarjontaa, jonka on tarkoitus kattaa Eurooppalaisen viitekehyksen mukaiset osaamistasot A1-tasolta C1-tasolle saakka. Mukana olevat kielet ovat espanja, saksa, ranska, portugali, italia, kiina, korea, japani, viro, venäjä, suomenkielinen viittomakieli sekä UniTandem. UniTandem perustuu non-formaa-

liin, pareittain tapahtuvaan virtuaaliseen kielenoppimiseen ja vertaisopettamiseen siten, että natiivipuhujat opettavat pareittain toisilleen omaa äidinkieltään.

Hankkeessa luodaan uutta ja hyödynnetään osittain jo olemassa olevia materiaaleja. Opintojaksot toteutetaan digipedagogisin menetelmin. Hanke toimii siten oman osaamisen ja työn kehittämisen keinona mukana oleville kieltenopettajille. Samalla rakennetaan valtakunnallisia ja alueellisia yhteistyöverkostoja, luodaan uusia yhteistyön muotoja niin yksittäisten korkeakoulujen kuin myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä sekä saavutetaan synergiaetuja.

Opintojaksot tulevat tarjolle DigiCampuksen Moodle-alustalle, jonka tarjonta on suunnattu kaikkien korkeakoulujen opiskelijoille. Syksyllä 2019 pilotoitiin espanjan, italian, viron, portugalin, saksan, korean ja kiinan alkeiskurssit sekä venäjä. Keväällä 2020 pilotointivuorossa ovat japanin, venäjän, ranskan ja saksan alkeiskurssit sekä italian, korean, kiinan, portugalin, espanjan ranskan, saksan ja venäjän jatkokurssit sekä UniTandem.

Opiskelijoiden kiinnostus muitakin kieliä kuin englantia kohtaan herää.

Opiskelijat ovat ottaneet verkkototeutukset ilolla vastaan; syksyn 2019 opintojaksoille valittiin 697 ilmoittautuneesta 226 opiskelijaa ja kevään 2020 opintojaksoille on ilmoittautunut peräti 975 opiskelijaa 25 eri korkeakoulusta. Kaikkia halukkaita ei voida tälläkään kertaa ottaa opintojaksoille, sillä paikkoja on vain 450 opiskelijalle.

Tarve tällaiselle hankkeelle on ilmeinen. Korkeakoulutasolla opiskelijoiden kiinnostus muitakin kieliä kuin englantia kohtaan herää, ja he ovat halukkaita hankkimaan työelämän vaatimaa monipuolista kielitaitoa. Korkeakoulun tehtäväksi jää vastata opiskelijoiden ja työelämän tarpeisiin. Tämä voi tapahtua digitaalisten materiaalien ja virtuaalisten, oppilaitosrajat ylittävien opintojaksojen avulla.

Teksti: Kirsi Korkealehto, FM, KM, lehtori, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Maarit Ohinen-Salvén, FL, lehtori, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Kuva: Katja Remsu

Kielten osaaminen yksipuolistuu

Kieltenopetus on yksipuolistunut Suomessa. Valtaosa perus- ja toisen asteen opiskelijoista opiskelee kotimaisten kielten lisäksi vain englantia, ja yhdeksän kymmenestä oppilaasta valitsee A1-kielekseen englannin. Sosioekonominen tausta vaikuttaa kielivalintoihin, ja suurten ja pienten paikkakuntien erot kasvavat. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä ehdotetaan, että kielikoulutuspolitiikan perusteita ja tavoitteita selkeytetään siten, että päätavoite on suomalaisten kielitaidon monipuolistaminen ja kansainvälisyyden vahvistaminen. (Pyykkö 2017.)

Englannin valta-asema asettaa paineita muiden kielten tarjonnalle korkeakouluun tultaessa. Opiskelijat haluavat opiskella vieraita kieliä, mutta korkeakoulut supistavat kielitarjontaa taloudellisista syistä.

Työelämän kielitaito ei vaadi virheetöntä, oikeakielistä osaamista, vaan ammatillisissa kielenkäyttötilanteissa toimivaa ja sujuvaa viestintätaitoa (Sajavaara 2010). Työelämässä sujuvaa englannin taitoa pidetään itsestäänselvyytenä, joten toisen vieraan kielen hallitseminen on seikka, jolla hakija voi erottautua työnhaussa - monipuolinen kielitaito on työntekijälle selvä kilpailuetu.

Kielitaitoa tarvitaan työelämässä

Kielitaito on merkittävä kriteeri rekrytoinnissa, ja liike-elämässä on havaittu hakijoiden kielitaidon yksipuolistuminen. Puutteellinen kielitaito estää muuten pätevän hakijan palkkaamisen. Sujuvan kielitaidon kehittyminen on vuosien prosessi - kielitaito pitäisi hankkia jo opiskeluaikana. Rekrytoitaessa on huomattu, että hyvän englannin taidon lisäksi muita vieraita kieliä ei osata, vaikka espanjan, venäjän, saksan, ranskan ja ruotsin osaajille olisi tarvetta (Yle 2018).

Saksa on Suomen tärkein kauppakumppani; Suomen viennistä noin 60 % suuntautuu muihin EU-maihin (Elinkeinoelämän keskusliitto), joissa kaikissa englanti ei suinkaan ole virallinen kieli. Myös matkailualalla kielitaitoisten työntekijöiden tarve on ilmeinen; eniten Suomeen tulee matkailijoita Venäjältä, Saksasta, Britanniasta, Ruotsista ja Kiinasta (Business Finland).